

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ

ANALYSIS OF FORMATION OF FINANCIAL RESOURCES OF ENTERPRISES

УДК 338.12

Косарева В.М.студентка
Запорізький національний технічний
університет**Шарова С.В.**к.е.н., доцент
Запорізький національний технічний
університет

У статті визначено основні поняття фінансових ресурсів підприємства. Розглянуто основні джерела та методи фінансових ресурсів підприємства. Зазначено основні підходи до аналізу формування та використання фінансових ресурсів підприємства.

Ключові слова: підприємство, фінансові ресурси, фінансовий аналіз, джерела формування, аналіз формування.

В статье определены основные понятия финансовых ресурсов предприятия. Рассмотрены основные источники и методы финансовых ресурсов предприятия. Указаны основные подходы к анализу формиро-

вания и использования финансовых ресурсов предприятия.

Ключевые слова: предприятие, финансовые ресурсы, финансовый анализ, источники формирования, анализ формирования.

The article defines the basic concepts of financial resources of the enterprise. The main sources and methods of financial resources of the enterprise are considered. The basic approaches to analysis of formation and use of financial resources of the enterprise are indicated.

Key words: enterprise, financial resources, financial analysis, sources of formation, analysis of formation.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанню формування та використання фінансових ресурсів приділяли увагу багато вчених економічної науки, зокрема В. Борисова, О. Василик, О. Гудзинський, М. Дем'яненко, П. Канінський, І. Кириленко, М. Коденська, М. Крупка, П. Лайко, Ю. Лузан, І. Лукінов, Ю. Лупенко, М. Малік, О. Могильний, А. Поддєрьогін, П. Саблук, В. Ситник, П. Стецюк, Л. Худолий, А. Чупіс. Вони збагатили економічну науку фундаментальними ідеями, які стали фактором нових світоглядних орієнтацій. Під впливом їхніх досліджень суттєво змінились уявлення про систему кредитного забезпечення, ціноутворення, оподаткування підприємств, що означило новий етап їх вивчення.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження механізму формування джерел фінансових ресурсів українських підприємств. Виробнича та фінансова діяльність підприємств починається з формування фінансових ресурсів. Вони створюють передумови для стабільного процесу виробництва, його постійного зростання, а також визначають конкурентоспроможність суб'єкта господарювання на ринку. Перспективи розвитку підприємства визначаються його можливостями щодо нарощення та залучення фінансових ресурсів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для наукового визначення поняття «фінансові ресурси» треба з'ясувати критерії, яким воно має відповідати, а саме джерела створення, форми виявлення, цільове призначення. Формування фінансових ресурсів здійснюється за рахунок низки джерел. На основі права власності розрізняють дві великі групи джерел, а саме власні та залучені. Крім того, є більш детальна класифікація, за якою виділяють власні та прирівняні до них засоби; ресурси, що мобілізуються на фінансовому ринку; грошові надходження в порядку перерозподілу [8].

Первісне формування фінансових ресурсів відбувається в момент створення підприємства,

коли формується статутний капітал. Фінансові ресурси формуються головним чином за рахунок прибутку (від основної та інших видів діяльності), а також виручки від реалізації товарів (робіт, послуг), майна, сталих пасивів, різних цільових надходжень, пайових та інших внесків членів трудового колективу. До стійких пасивів належать статутний, резервний та інший капітали; довгострокові позики; постійно перебуває в обігу підприємства кредиторська заборгованість (по зарплаті через різницю в термінах нарахування й виплати, по відрахуваннях у позабюджетні фонди, бюджет, по розрахунках з покупцями та постачальниками тощо).

Підприємства можуть одержувати фінансові ресурси від асоціацій та концернів, в які вони входять; вищестоящих організацій під час збереження галузевих структур; органів державного управління у вигляді бюджетних субсидій; страхових організацій. У складі цієї групи фінансових ресурсів, сформованих у порядку перерозподілу, більшу роль відіграють виплати страхових відшкодувань, а меншу – бюджетні й галузеві фінансові джерела, призначені на чітко обмежений перелік витрат.

Основними джерелами формування власних фінансових ресурсів є амортизаційні відрахування та прибуток від основної операційної діяльності.

Амортизаційні відрахування спрямовуються на відтворення та оновлення основних засобів. Проте сьогодні законодавством не відрегульовано амортизаційну політику на рівні підприємства. З 1 січня 2003 року обмежено самостійність підприємства щодо визначення та застосування ставок амортизаційних відрахувань.

Підприємство має самостійно вибирати метод нарахування амортизаційних відрахувань, що може допомогти суб'єктам господарювання прискорити процес оновлення основних засобів, підвищити продуктивність їхньої активної частини, набагато збільшити розміри власних фінансових ресурсів.

Рис. 1. Класифікація фінансових ресурсів за джерелами формування

Джерело: складено авторами за даними наукових досліджень

Позичені кошти – це ті, що одержує підприємство на визначений термін за плату й на умовах повернення. Формуються вони переважно за рахунок коротко- та довгострокових кредитів банків [10].

Залучені кошти – це кошти, які не належать підприємствам, але внаслідок діючої системи розрахунків постійно перебувають в їх обігу. Формуються вони за рахунок усіх видів кредиторської заборгованості підприємства [10].

Згідно з положеннями бухгалтерського обліку додатковий капітал поділяється на статті «Додатковий вкладений капітал», де відбивається емісійний дохід, та «Інший додатковий капітал», який включає дооцінку основних засобів у зв'язку з їх індексацією, вартість активів, безоплатно отриманих від юридичних та фізичних осіб та використаних на виробничі цілі, а також інші види додаткового капіталу [1].

У дебіторській заборгованості на підприємствах найбільшу питому вагу становить дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги), неоплачені в строк. Зростання простроченої дебітор-

ської заборгованості обумовлене відсутністю чіткого контролю за її станом, неплатоспроможністю окремих покупців, нестабільністю системи безготівкових розрахунків з покупцями, необґрунтованим наданням пільгових умов оплати відвантаженої продукції постійним комерційним партнерам (перш за все, відстрочення оплати рахунків) [2].

Також слід відзначити такі методи формування фінансових ресурсів, як податкове та фінансове планування. За допомогою цих методів реалізуються функції фінансових ресурсів, виявляється їх сутність. Особливе значення методи податкового планування мають під час здійснення функції відтворення, розвитку підприємства, тому що вони сприяють збільшенню чистого прибутку та можливостей підприємства для здійснення інвестиційної діяльності.

За цього підходу інтереси держави та підприємства збігаються, тому що першочерговим завданням держави та підприємств в Україні, як і раніше, залишається зміцнення фінансової незалежності підприємств. Важливо, щоб у стратегії суб'єкта господарювання був присутній набір законних

чинників успіху, що даватиме змогу адекватно оцінити рівень податкової нестабільності та безпосередньо управляти ним під час прийняття рішень.

Аналіз формування й використання фінансових ресурсів підприємства повинен здійснюватися в такій послідовності. На першому етапі проводиться аналіз джерел формування капіталу, а саме оцінюється структура джерел фінансових ресурсів загалом, аналізуються джерела власних коштів, позикових коштів, а також кредиторська заборгованість.

На другому етапі здійснюється аналіз активів підприємства, а саме складу й структури капіталу загалом, оборотного капіталу, дебіторської заборгованості.

На третьому етапі аналізується ліквідність балансу підприємства, який передбачає деяку перебудову активів за ознакою ліквідності та пасивів за ознакою терміновості їх погашення. На цьому етапі головною метою є перевірка синхронності надходження та витрачання фінансових ресурсів підприємства, тобто його здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями власним майном за певний період часу.

На четвертому етапі проводиться порівняльний аналіз фінансових показників одного підприємства з іншими або за різні звітні періоди, тобто розраховується узагальнюючий рейтинговий показник.

Основою інформаційної бази аналізу формування й використання фінансових ресурсів є Баланс. Під час аналізу формування та використання фінансових ресурсів підприємств необхідно враховувати інфляційні процеси, які відбуваються в економіці України.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, під час формування фінансових ресурсів підприємства необхідно враховувати велику кількість внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на його функціонування. Будь-яке підприємство залежить від взаємовідносин зі своїми партнерами, попиту на продукцію, тенденцій розвитку галузі, економіки країни та інших незалежних безпосередньо від самого підприємства чинників.

Глибоке розуміння механізму формування джерел фінансових ресурсів передбачає аналітичний підхід до показників структури капіталу з точки зору ціни, яку має платити підприємство за його залучення та використання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 року № 87.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затверджено

Наказом Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999 року № 237.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України № 87.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 7 липня 1999 року № 163.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс»: затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 року № 87.

6. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: затверджено Наказом Міністерства фінансів України, Фонду державного майна України від 26 січня 2001 року № 49/121.

7. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. URL: <http://pravo.studio/osnovyi-finansov/finansovi-resursi-yak-materialni-nosiji-44427.html>.

8. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». 2010. Вип. 7 (25). Ч. 1.

9. Федосов В. Теорія фінансів: підручник. URL: https://pidruchniki.com/18111210/finansiv/finansovi-resursi_pidpriyemstv_sklad_harakteristika.

REFERENCES:

1. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 "Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti" / Zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 31.03.99 № 87 (in Ukrainian).
2. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 10 "Debitorska zaborhovanist" / Zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 08.10.99 № 237 (in Ukrainian).
3. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 17 "Podatok na prybutok" / Zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy № 87 (in Ukrainian).
4. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 19 "Ob'yednannia pidpriyemstv" / Zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 07.07.99 № 163 (in Ukrainian).
5. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 2 "Balans" / Zatverdzheno Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 31.03.99 № 87 (in Ukrainian).
6. Polozhennia pro poriadok zdiisnennia analizu finansovoho stanu pidpriyemstv, shcho pidlihaiut pryvatyzatsii / Zatverdzheno nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy, Fondu derzhavnoho maina Ukrainy vid 26.01.2001 r. № 49/121 (in Ukrainian).
7. Finansovi resursy yak materialni nosii finansovykh vidnosyn. – [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://pravo.studio/osnovyi-finansov/finansovi-resursi-yak-materialni-nosiji-44427.html> (in Ukrainian).
8. Ekonomichni nauky. Seriiia "Oblik i finansy". – 2010. – Vypusk 7 (25). Ch. 1 (in Ukrainian).
9. Fedosov V. Teoriia finansiv: pidruchnyk. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: https://pidruchniki.com/18111210/finansiv/finansovi_resursi_pidpriyemstv_sklad_harakteristika (in Ukrainian).

Kosareva V.M.

Student

Zaporizhzhya National Technical University

Sharova S.V.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Zaporizhzhya National Technical University

ANALYSIS OF FORMATION OF FINANCIAL RESOURCES OF ENTERPRISES

Significant changes in the economy have affected the mechanism of providing financial resources of Ukrainian enterprises. Therefore, there is a need for scientific coverage and theoretical substantiation of processes and ways of adapting this mechanism to the present conditions of management.

The purpose is to study the mechanism of the formation of sources of financial resources of Ukrainian enterprises. The production and financial activity of enterprises begins with the formation of financial resources. They create the preconditions for a stable production process, its constant growth, and also determine the competitiveness of the business entity in the market. Prospects for enterprise development are determined by its capacity to build and attract financial resources.

Tax and financial planning are innovative methods of generating financial resources. With the help of these methods, the functions of financial resources are realized, their essence is manifested. Of particular importance are the methods of tax planning in the implementation of the function of reproduction, development of the company, because they contribute to increase the net profit and opportunities of the enterprise to carry out investment activities.

When forming financial resources of an enterprise it is necessary to take into account the main internal and external factors that have a direct impact on its functioning. All enterprises depend on the relationship with their partners, demand for products, industry trends, the economy of the country and other independent factors directly from the enterprise itself.

Understanding the mechanism of forming sources of financial resources involves a comprehensive approach to the analysis of capital structure indicators at a price that should be paid by the enterprise for its attraction and use.